

Тема номера: Душа і машина

РЕДАКЦІЯ VERBUM

6 ЛЮТОГО 2019

Шановні читачі! У Києві ще можна переглянути дуже натхненну постановку лондонського театру – адаптацію роману «Франкенштейн» англійської письменниці епохи романтизму Мері Шеллі. Книжку вважають першим науково-фантастичним текстом чи бодай провіщенням жанру. Цікаво, що вже в цьому романі з'являються питання, які так турбують сучасних людей: хто є особа? чи можна створити людину? чи буде в неї душа? У новому номері «Вербуму» ми вирішили придивитися до цієї проблеми.

Джерело: The Shickman Gallery/Христос із трьома Лицями: Трійця

На початку пропонуємо текст кардинала Жоржа Котьє, який багато років був теологом Папського дому. Автор подає християнське розуміння душі, уміщуючи його в контекст античної філософської традиції. На відміну від представників попередніх філософських концепцій, християни відстоюють думку, що «через свою видову особливість – духовний вимір – людська душа не підлягає знищенню, адже не є плодом цілковито біологічного процесу творення. Вона нетлінна й безпосередньо сотворена Богом».

Про сучасні дискусії щодо зв'язку між свідомістю й мозком говорить Андрій Баумейстер. Можна вирізнити п'ять філософських напрямків, які сьогодні активно звертаються до цієї теми. Не всі їх вдається узгодити з класичним (аристотелівсько-томістичним) підходом до питання людської душі. Баумейстер, як і кардинал Котьє, стверджує, що це не тільки антропологічна проблематика: від неї залежить також те, як ми загалом розуміємо цивілізацію. Адже філософія свідомості тісно пов'язана з людським світоглядом. Свідомість невідривна від свободи волі, і якщо усунути цей зв'язок, доведеться перезапустити цивілізацію.

Із Євгеном Пілецьким ми говорили про те, як розуміє сутність і можливості штучного інтелекту функціоналізм у філософії свідомості. Важливою в цій розмові виявилася відмінність між концепціями «слабкого» і «сильного» штучного інтелекту, які по-різному підходять до здатності машини усвідомити себе. Про взаємодію людини з машиною Пілецький говорить з перспективи першої та третьої особи: як ми бачимо машину і як машина бачить нас.

Ще один філософський текст цього випуску – стаття Едварда Фейзера, американського католицького філософа, який із позицій томізму критикує тест Тюрінга. Мета цього тесту – визначити, чи може машина мислити, як людина. На думку Фейзера, хоча Тюрінг і був блискучим вченим, перед яким усі ми, користувачі комп'ютерів, у невідплатному боргу, та все-таки «його набіг на філософію виявився не позитивним вкладом, а лише цікавою й повчальною помилкою».

На завершення пропонуємо рецензію Юлії Карпицької на вже згадану постановку «Франкенштейна». Вистава сучасною мовою запитує про те, як далеко здатна зайти людина, граючись у Творця, і досліджує межі людських можливостей. Вона виразно показує небезпеку безвідповідальності: «не піклуючись про своє творіння, не виховуючи його, людина може легко втратити над ним контроль. Той, хто намагався “дихати диханням Бога”, умить перетворюється на слабку та вразливу жертву».

Warning: count(): Parameter must be an array or an object that implements Countable in
/home/kairosbo/verbum.com.ua/www/wp-includes/post-template.php on line **284**